THE DAILY HEBREW JOURNAL
H WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
PUBLISHED BY
— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —
251-253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
SUBSCRIPTION RATES: $5.00 PER YEAR
SINGLE COPY 2c.
Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1914

טערקיי און די אלטע רוסלאנד

פלעגט מען רעדען וועגען דער אלטער רוסלאנד און איהר אכזריות'ן בנוגע אידען. פלעגט מען ניט ווילענדיג איהר פערגלייכען מיט דער טערקיי. טערקיי האט לאנד פון פוילקייט און געזעצלאזיגקייט, און רוסלאנד וועלכע האט זיך זיים די מעג פון פעטער דעם גרויסען געפוצט אין די איראפייאישע פעדערען, און דאך האט זיך די געזעצלאזע טערקיי בעצווינגען צו אידען מענשליך. און וועגען די בעציהונגען פון דער אלטער רוסלאנד צום אידישען פאלק, הארף מען דאך ניט דערמאהנען, פיעלע פיהלען דאך נאך די רעזולטאטען פון דיעזע בעציהונגען.

ניט אומזיסט האט זיך דאהרום אויף דער אידישער גאס געשאפען די גוטע מיינונג וועגען דער טערקיי, און זי איז דאך קיינמאל ניט געווען אינבערגרינדעט. דארף מען דאך ניט פערגעסען, אז ניט נור האט די טערקיי בעהאנדעלט אידען מענשליך, נאר זי איז דאך געווען די איינציגע, וועלכע האט די ארויסגעטריבענע אידען פון שפאניען און פארטוגאל א היים געגעבען, און איינער פון איהרע סולטאנען, סאלים דער צווייטער האט דאך אפילו א אידען שטאאט אין ארץ ישראל בעווילינט.

און דאך ווי אלעס האט זיך יעצט געביטען.

ווען מען האט געדאפט עוואקואירען יפו, זענען געווען די אר־דען די איינציגע וועלכע זענען ארויסגעשיקט געווארען, און יעצט ווען עס האלט ביי א שלאכט ארום ירושלים, זענען די אידען ווידער די איינצי־גע, וועלכע ווערען ארויסגעשיקט פון שטאדט, וואו די מעהרסטע אידען האבען מעהר אין זינען דעם טויט ווי דאס ערדישע לע־בען.

טערקיי און די אלטע רוסלאנד, צוויי מלוכות וועלכע אונטערשיי־דען זיך זעהר פיעל, און דאך האט יעצט די טערקיי פיעל געמיינשאפט־ליכעס מיט דער אלטער רוסלאנד. עס איז אויך געווען רוסלאנד די יע־ניגע, וועלכע פלעגט ארויסשיקען די אידען, איידער א שטאדט פלעגט דארפען עוואקואירט ווערען, און די טערקיי געהט יעצט אין איהרע פוס־טרים. ביי רוסלאנד אבער איז דאס געווען א זאך, ענג צוזאמענגע־פלאכטען מיט דעם גאנצען געוועזענעם רעזשים, און עס איז דארום קיין וואונדער ניט געווען אזא בעציהונג, ווי אזוי זאל זיך אבער דאס ער־קלעהרען מיט דער טערקיי. ניט די בעציהונגען פון דער געשיכטליכער טערקיי, און אויך ניט די בעציהונגען פון דער יעצטיגער בערעכטיגען אזא שריט, און דאך געשעהט עס שוין צום צווייטען מאהל אין ארץ ישראל, אין א צייט ווען די בעציהונגען צו די אידען אין די אנדערע טערקישע מחיילען זענען גאנץ אנדערע. און נאך שווערער ווערט דארום דאס רע־טעניש, ווייל האט זיך באמת דער טערקיי פערגלייסט צו געהן אין די וועג פון דער אלטער רוסלאנד. ווארום ווערט נאר דער בעם אויסגעגאסען אויף איין טהייל אידען, און ווארום ווערען זיי געמאכט אלס דער שעיר לעזאזל.

אדער איז דאס אפשר דער רעזולטאט פון די בעציהונגען צו אידען פון די דזשעמאל פאשא'ס און די דייטשע געהילפען זיינע, און די צענט־ראלע פון קאנסטאנטינאפאל זייסט גאר ניט פון דעם, סיי ווי זענען דאך די רעזולטאטען דיזעלבע, און וואס מאכט עס אויס, דארך וועמענס בע־פעהל די פאלעסטינער אידען ווערען געשלאגען.

ווער עס זאל ניט זיין דער פערענטוואורטליכער איז עס אלע סדער טערקיים שולד, פאר אנהויבען צו געהן אין די דרכים פון דער אלטער רוס־לאנד, און דערווייל האט נאך ניט פאסירט קיין איינמאל, אז אזא רעזולט זאל ענדליך ניט טייער בעצאהלען פאר אזא אויפפיהרונג בנוגע אידען.

ווער עס גראבט א גרוב פאלט ענדליך אליין אריין אין איהם.

אונזערע רעפארם-ראבייס

צו דער צייט, ווען די גאנצע אידישע וועלט בעגריסט הארציג ענ־גלאנדס פארשלאג וועגען א אידישע היים אין ארץ ישראל, ווען אפילו אזא אסימילאטארישע קערפערשאפט ווי די לאנדאנער "אנגלא דזשואיש אסא־סיאיישן" האט בעשלאסען צו בעדאנקען ענגלאנד פאר איהר דעקלערא־ציע, אין אזא צייט, האבען די רעפארם־ראבייס ארויסגעצייגט זייער אמתע שיכות צום אידענטהום.

די רעפארם־ראבייס זענען שוין לאנג א מכה אויף דעם אידישען גוף, פון וועלכער עס איז אי שווער פטור צו ווערען און אי שווער עס אויס־צוקורירען, זענען זיי יעצט ארויסגעקומען מיט זייער אמת'ן קלסתר פנים. אלע שטיצען דעם פאלעסטינא פראיעקט, נאר דיעזע וזנאג־רבנים פער־קלעמט נעבאך דאס הארץ צוזעהענדיג די נייע קללה, וועלכע האט זיך אויסגעגאסען אויף דעם אידישען קאפ דורך דער רשעות פון ענגלאנד.

אט שרייבט איינער פון זיי, דער סאמע פראמינענטסטער, ראביי עמיל הירש פון שיקאגא, אין דעם דארטיגען "סאנדיי הערלד" אזעלכע פערל:

"מיר אידען זיינען מעהר ניט קיין נאציאן; דער בעסטער איד איז דער, וועלכער איז לאיאל און אן אמטיווער בירגער אין דעם לאנד, וואו ער האט א היים און מאכט א לעבען און האלט זיך ביי זיין רעלי־גיאן בלויז צוליעב דעם מאראלען און יושר'דיגען איינפלוס וואס זי האט אויף איהם און זיינע קינדער.

"דער ציוניסטישער פערלאנג פאר דער ווידער־אויפ־לעבונג פון דער אידישער נאציאן אין פאלעסטינא, איז געמאכט אויף דער סברה אז דער איד האט ניט קיין נאציאן, אבער איך זאג אז דער איד האט יא א נאציאן — דער ענגלישער איד האט ענ־לאנד, דער דייטשער איד האט דייטשלאנד, דער רוסישער איד האט דאס פרייע רוסלאנד און איך — האב אמעריקא.

"דאס דעמאקראטיזירטע רוסלאנד איז א פיעל בעסערע היים פאר די ערגיערדיגסטע אידען ווי פאלעסטינא. דעמאקראטיע, די נייע אארדנונג פון דער וועלט, וועט צוברעכען די לעצטע גרענעצען צווישען קריסט און איד.

"אויף יעדען שלאכטפעלד פעמפט א איד נענען א אידען. קענט איהר זיך פארשטעלען אז זיין איד און א קריסט שלאגען זיך זייט ביי זייט, עסען צוזאמען שפייז, ליידען צוזאמען פון דער זעלבער געפאהר, שטארבען צוזאמען און געניסען צוזאמען כבוד און רוהם, זאלען ניט פערגעסען אן די ציווילע פאראורטהיילען?

"די סטארס און סטרייפס" הענגען איבער מיין קאנגרע־גיישאן און ביי יעדען נאטעס דיענסט זינגען מיר 'דהי סטאר ספענגלער בעננער". עס איז אונזער פלאג און אונזער ליעד. אויב אבער עס געפינען זיך אידען וואס גלויבען אז זיי וועלען זיין גליקליכער אלס א נאציאן אין פאלעסטינא, צו אזעלכע אי־דען זאג איך: 'געהט מיט מיין ברכה".

און דיעזע מענשען פרעטענדירען נאך צו זיין אונזערע פארשטעהער, און ווערען נאך ביי אונז אלס גרויסע פעררעכענט.

די פעראייניגונג צווישען אמעריקא און ענגלאנד

מען רעדט איצטשטארק פון א בע־שטענדיגער פעראייניגונג צווישען אמע־ריקא און ענגלאנד. אזא פעראייניגונג, גלויבט מען, וועט זיין די בעסטע גארא־טיע פאר דער אויפהאלטונג פון פרידען און פון אמת'ער דעמאקראטיע, איבער דער גאנצער וועלט.

די פעראייניגונג צווישען ביידע לענ־דער, וועלכע בעזיצען איין שפראך, איינע און דיזעלבע אורשפרינגליכע געזעצען, די זעלבע ליטעראטור און דיזעלבע פילאזאפיע. וואלט נעווען ניט מעהר ווי נאטיר־ליך, אין דער פערגאנגענהייט איז דער וואונש פאר א פעראייניגונג, אויסגע־דריקט געווארען ביי מעהרערער געלעגענ־הייטען פון ווייטזיכטיגע דיפלאמאטען פון ביידע לענדער. עס איז אבער ניט געווען קיין לייכטע, זאך אומצושטרייטען די שטארקע ווענד פון פאראורטהיילען וועלכע מען האט געהאלטען אין אייז בע־פעסטיגען אויף ביידע ברעגעס פונ'ם אט לאנטיק.

עס איז ניט קיין קליינינקייט אויס־צוואווארצלען א האס און א פיינדשאפט, וועלכע איז זייט הונדערט און פערציג יאהר געווען איינגעפלאנצט אויף דעם אמעריקאנעס באדען. ערקלעהרט האנ־טינגטאן ווילסאן, וועלכער בעווייזט איז דער זעלבער צייט ווי דער איצטיגער קריעג געגען דייטשלאנד האט אויף א וואונדערבארען אופן אבגעפרישט די אל־טע בלוט־פערוואנדשאפט צווישען די אנגלא־אמעריקאנער פעלקער און זיי גע־וויזען די אונגאטירליכקייט פון זייער ביז איצטיגען געמיינשאפטליכען האס איינע צו די אנדערע.

א פעראייניגונג פון אמעריקא און ענגלאנד, ערקלעהרט ווילסאן, איז מעהר נאטירליך ווי א פעראייניגונג צווישען אמעריקא און פראנקרייך, פראנקרייך איז אמת, א רעפובליק, די צווייטע גרעסטע רעפובליק אין דער וועלט צו וועמען אמע־ריקא פיהלט א בעזונדערע פריינדשאפט, היסטאריש האט אמעריקא אבער קיין שיכות ניט מיט די פראנצויזען, וועהרענד ענגלאנד איז געווען דאס פאטערלאנד פון די ערשטע אמעריקאנער און גרינדער פון דער נייער וועלט. פון ענגלאנד האט אמע־ריקא גע'ערט'ענט די ענגלישע שפראך, די ענגלישע ליטעראטור און די ענגלישע געזעצען. זאגאר די דעמאקראטישע פרינ־ציפען און אידעאלען, וועלכע מען האלט איצט פאר ריין אמעריקאנישע, זיינען די פרינציפען און אידעאלען פונ'ם אלטען ענגלאנד.

צוויי זאכען האבען ביז איצט גע־שטערט צו אן אמת'ער ברידערליכער פעראייניגונג פון ביידע לענדער: איין זאך איז געווען וואשינגטאן'ס בעריהמטע צוואה, אין וועלכער ער האט אנגעזאגט, אז אמעריקא דארף ניט שליסען קיינע "פערפלאנטערטע בונדען" מיט אנדערע לענדער. און די צווייטע איז געווען די אייז־זייטיגע און פיעל איבערגעזאפצענע היסטאריש פאקטען מכח די אונגעריעב טיגקייטען וואס ענגלאנד איז בענאכען פריהער געגען די אמאליגע קאלאניסטען און שפעטער. ווען זיי האבען אנגעפיהרט דעם גרויסען קאמפף פאר אונאבהענגיג קייט.

אין וואשינגטאן'ס צייטען איז אמע־ריקא געווען קליין און אונבעדייטענד און האט ניט געשפיעלט קיין שום וויכטיגע ראלע איז דעם קאנצערט פון נאציאנען. וואשינגטאן האט נאטירליך ניט געקאנט פאראויסזעהען, אז מיט 140 יאהר שפע־טער, וועט פון א קליינער פורינה אויס וואקסען א ריזען, וועלכער וועט ניט קענען לעבען איינזאם און צוריקגעצויגען פון דער איבערגינער וועלט. זאגאר כינא, וועל כע האט זיך ארומגעצאמען מיט דעריזיג וועגד, האט ניט געקענט ווידערשטעהן דעם מערב אייראפעאישען נייסט און האט געמוזט ענדערען איהר טויזענד יאהר אל־טע טראדיציאן פון לעבען אבגעזונדערט, עס איז זיכער, דאס וועז וואשינגטאן וואלט געלעבט נאך א הונדערט יאהר, וואלט ער געווען איינגעזעהען זיין טעות.

וואס אנבעלאנגט די צווייטע אורזא כע האט א געוויסער אלטשול, שוין לאנג בעוויזען, אז דורך דעם. וואס מען האט אין די פאבליק סקוהלס אימער געלערענט די צווייפעלהאפטע געשיכטע פון דער אמעריקאנער רעוואלוציאן. האט מען דערמיט אויפגעבויט א בעשטענדיגע וואנד פון האס. האט אבגעשיידט אמעריקא פון ענגלאנד, מיט דער "צוויי־פעלהאפטער" געשיכטע מיינט אלטשולד פשוט, אז מען האט פערדרעהט פאקטען, זיי צוגעפארבט און צוגעפוצט אזוי, אז עס זאל אויסקומען איינזייטיג. ניט נור אלטשולד, נאר פיעלע אנדערע היסטאריי־קער, האבען שוין ביי מעהרערע געלעגענ־הייטען פאקטיש בעוויזען, אז די פיעלע רציחות און נעמיינהייטען, וועלכע די קא לאניסטען האבען געהאט אויסצושטעהן פון ענגלישע בעאמטע. האבען קיין מאל ניט דערגרייכט צו דער ענגלישער רעגיע רונג, און אז אין ענגלאנד האבען זיך גע־פונען פיעלע, וואס האבען געקעמפט דאפיר, אז די קאלאניסטען זאלען האבען מעהר פרייהייט.

עס איז אויך א פאקט, אז טראטע דעם, וואס אמעריקא האט געהאלטען און איין איינפלאנצען איהר היסטאריש שנאה צו ענגלאנד אויפן אמעריקאנער באדען. איז ענגלאנד געווען די איינציגע וועלכע האט אמעריקא געהאלפען אין פיע־לע נויטהען, ענגלאנד האט געהאלפען אויס אלגעמיינע פרינציפען. איינפאך ווייל זי האט ניט פערגעסען איהר בלוט פערוואנדשאפט צו אמעריקא.

פיעלע נעדענקען דעם היסטאריישען אינצידענט פון דעם שפאניש־אמעריקא נעם קריעג. ווען א דייטשער אדמיראל האט זיך געשטעלט אנטקעגען אדמיראל דיוא און די אמעריקאנער פלאטע אין האפען פון מאניל. זעהר ווענינ מענשען ווייסען אבער, אז די דייטשע קריעגס שיפען האבען זיך דאמאלס צוריקגעצויגען ניט אויס מורא פאר דיואי'ס אולטימא־טום, נאר אויס מורא פאר דער ענגלישער פלאטע. ענגלאנד'ס סימפאטיע אין דעם שפאניש־אמעריקאנעם קריעג איז געווען, ווי ווילסאן בעוויזט, מיט אמעריקא, און ביי פיעלע געלעגענהייטען ווען עס האט געהאלטען דערביי, זאך אז אייראפעאישע מאכט זאל אויסשטערקען איהר האנד צום אמעריקאנעם וועלט־טהייל און דאדורך פארלעצען די מאנראו דאקטרין, איז ענג לאנד געווען די יעניגע, וועלכע איז גע שטאנען הינטער אמעריקא'ס פלייעעס.

— צו וועמען — רופט אויס ווילי־סאן — קען זיך אמעריקא ווענדען אין אן עת צרה בעסער ווי צו איינענע בלוט־פערוואנדעטע אויפן גרונד פון דיזעלבע טראדיציאנען, די זעלבע שפראך, דיזעל בע אנשטאלטען און געזעצען?

"מיר האבען ליעב פראנקרייך, מיט וועלכער מיר זיינען איצט פערבונדען, מיר וועלען אימער נערענקען איהרע העל דען וועלכע האבען געקעמפט פאר אונ־זער פרייהייט און אונאבהענגיגקייט. מיר קענען אבער ניט פיהלען צו איהר דאס זעלבע ווי צו איינענע, וועלכע זיינען נאך אלעמען דעמאקראטיש ווי ביר אליין און זוכען איינצופלאנצען די פרינציפען פון אמת'ער דעמאקראטיע אויף דעם באדען פון דער נאנצער וועלט". רעדנט ווילסאן און האנטינגטאן ווילסאן איז ניט דער איינציגער, וועלכער זעהט אין דעם איצ־טיגען קריג די בעשטענדיגע פעראייניגונג פון אמעריקא און ענגלאנד אין א שטאר קען. מעכטיגען בונד מיט'ן צוועק זיך גע־גענזייטיג צו בעשיצען און פערטהיידיגען און בעשיצען און פערטהיידיגען אלע שוואכערע לענדער און פעלקער. פון ביידע זייטען, פונ'ם אטלאנטיק ארבייט מען איצט פאר ריין אמעריקאנישע, זיינען די זאלען אויף אימער פערבינדען ביידע מעב טיגע לענדער.

אין דייטשלאנד ווייסט מען פון דיזען קומענדען אנגלא־אמעריקאנעם בונד און כדי צו שטערען דיזען פלאן, פיהרט דייטשלאנד אן אההדע אינטריגעס אזאגאר אינ'ם געגענווערטיגען מאמענט דורך דער גוט בעפאנטער דייטשער פראאגאנדא. וועלכע איז נאר ביז איצט ניט אויסגע ראטען געווארען פונ'ם אמעריקאנעם בא דעם. אלע דייטשע אינטריגעס וועלכע אבער נאר ניט שטערען צו א שטענדיגען בונד צווישען אמעריקא און ענגלאנד, וועלכער וועט האבען די מאראלע שטיצע פון פיעלע פעלקער.

אן אינטערעסאנטער בע פעהל פון די רוסישע ציוניסטען

מאסקווא.

דער צענטראל קאמיטעט פון די רוסי־שע ציוניסטען האט ארויסגעשיקט א ציר קולער צו אלע ציוניסטען וועלכע זענען אויף סטודענטען פון די רוסישע אוניווער זיטעטען אז. זיי זאלען באלד פערלאזען זייערע אוניווערזיטעטען און אוועקגעהן אין די פראווינץ שטעדט צו העלפען דיא אידישע מאסען זיך צו ארגאניזירען אויף א ציוניסטישען באזיס.

אין דעם צירקולאר ערקלעהרט דער צענטראל קאמיטעט, אז דער מאמענט איז אן אויסערארדענטליכער. דר ברייטע אידישע מאסען אין דער פראווינץ ווילען זיך אלע אנשלייסען אין דער ציוניסטי־שער ארגאניזאציע, אבער עס פעהלען דארט אינטעליגענטע קרעפטען, וועלכע זאלען דיעזע מאסען ארגאניזירען און זיי אנווייזען אויף זייערע פליכטען און אר־בייטען, וואס מען פערלאנגט און ערוואר טעט פון זיי און דארום איז נויטיג אז די אינגע אינטעליגענטע קרעפטען וועלכע גע פינען זיך אין דער ציוניסטישער פארטיי זאלען ניט זיין אלע קאנצענטרירט אין די איינינע גרויסע שטעדט זאנדערען פער־שפרייט אין גאנצען לאנד.

עס איז אינטערעסאנט אז באלד האט דער צ. ק. פון די רוסישע ציוניסטען בע קומען די מיטטהיילונג פון אלע אוניווער זיטעט שטעדט, אז אלע ציוניסטישע סטו דענטען, דאס הייסט כמעט אלע אידישע סטודענטען האבען זיך באלד ערקלעהרט צו פאלגען דעם בעפעהל פון דעם צ. ק. דער לעצטער האט ארגאניזירט א ספעציע לע ביורא וועלכע צושיקט די סטודענטען אין יענע ערטער וואו זייער מיטארבייט איז אם מייסטען נויטיג.

איינדריקע און פאסירונגען

(א רייזע אין דער קענעדער וועסט)

פון יוסף גודמאן

פליעגען, און מענשעלאך.

איך בין אין פארטאל, עס איז דיא הויפט טהיר, דורך וועלכער אמעריקאנער קומען אריין אין מערב קענעדע צו בעזוג־צען זיך אויף די פרוכטבארע פעלדער פון מאסקאטשעוואן און אלבערטא — דיא „עלדאראדא" פון ווייץ און קארן.

איך בין שוין דא אין דער גרענעץ־שטעדטעל א וואך צייט. די ארבייט איז א גאנץ לייכטע. איך דארף עקזאמיני־רען די עמיגראנטען און איך פערשטעה די ארבייט. ווארום וועלכער איך קען דאס ניט שטעלען פראגען? די ארבייט וואלט נעווען גאנץ אנגענעהם ווען אנ־שטאט עקזאמיניירען מענשען מיט געפיה לען וואלט איך געדארפט עקזאמיניירען ציגעל אדער סארטירען ברעטער... עס איז מיין פליכט צו בעשליסען וועלכע פון די פיעלע עמיגראנטען איז ווינשענס־ווערטה צו האבען אלס א צוקונפטיגען קענעדער בירגער, און וועלכען מען דארף שיקען צוריק. איך דארף בלויז נאכפאל גען געוויסע רענעלען און אויספיהרען דאס געזעץ, און איך בענרייף פיליכט צום ערשטען מאהל אז געזעץ איז ניט אלע מאהל געראכט. — פליכט און מענ־שען געפיהל, דין און רחמנות, ווי אונ־מעגליך עס איז זיי איינצושפאנען אין איינעם אז זיי זאלען קענען הארמאניש שלעפען דעם וואגען פון געזעלשאפטליי־כען לעבען!

און איך טשינאוונטשע אין פארטאל שוין באלד א וואך. עס איז געבעדליג אויף'ן הארצען און יאושדיג אין דער נשמה. איך שטעה איין אין דעם איין און איינציגען האטעל וואס דאס שטעד טעל פערמאגט. עס זאגט זיך האטעל, עס איז א פשוטע הילצערנע צוויי גארנע דיגע געביידע, וואס איז ווינטער קאלט ווי דער „נארד פאל" און זומער אזוי הייס ווי אין א שווייץ באד אויף דער אוי־בערשטער באנק, ווי א ניו יארקער טענע מענט אין זומער, און ווי דער ניחנוס, ווען עס איז א סטרייק ביי די אייז־מחבלים.

ווען איך בין אוועק פון ווינניפעג איז נאך געווען גוט קאלט און איך האב שוין געדעבענט אז מיר וועלען שוין נאר קיין זומער ניט האבען דעם ווינטער, און דא ברייהט עס און בראט ווי מיט פייער.. הבנים מען האט מיר געוואלט געבען דא א שטארק הויסע אויפנאהמע און איך האב עס געקראגען.

אט קומט דער סטייישן מאסטער און נאך דער געוועהנליכער בעגריסונג גיט ער מיר איבער די נייעס, אז עס איז הוג דערט און זעקס גראד הייץ און שאטען.

איך ענטפער איהם קורץ, „איף איט

אין האטעל איז ניט ארייינצוגעהן פון אין טו האט, געט אוט אף די שייד!"

פליגען. אבער פליגען מכל המינים, און אין מיין צוהיצטער פאנטאזיע שטעל איך זיך פאר אז די אורזאכע וואס עס זיינען דא אזוי פיעל פליגען, איז ניט אנ־דערש ווי נאר אז די פערשיעדענע פליע־גען האלטען אב אין פארטאל א קאנווענ־שאן.

און איך הויב אן זיי צו קלאסיפיצירען כל הזבוב למינו: — אט דרעהט זיך ארום א פליג ארום אויער. עס איז ניט אב צוטרייבען. טורקעט אין אויער ניט פטור צו ווערען. איך טרייב עס אוועק עס קומט ווידער צוריק, און איך בע־שליס אז עס מוז זיין פון דער ספעציע „אנטאטאר", א בעשעפעניש וואס גוי־דיעט גלאט אין דער וועלט אריין. — א נודניק. די פליג וואס האלטזיך אי־מער אין קיך, דאס איז שוין א זי. א הויז פליג א גלגול פון מיין „נעסטס דארינע" שכנה. זי פארדעט ארום נעבען די טעפ שמעקט אריין צום פודינג, פערזוכט דעם קאמפאט, כאפט א לעק פון אלע פאטאר־ווע און שמעקט אריין אין יעדען ווינ־קעל.

איך בעטראכט מיט אביסעל דרך ארץ די גרויסע גראב בייביגע פליעג, וואס קען ניט פליהען הייך ווייל עס איז אזוי שווער און אבגעפרעסען. אבער וואס קריכט ארום מיט חוצפה און קאנטראלירט אלע ברעק לאך שפייז וואס געפינען זיך אויף דעם טיש און לאזט ניט די קלענערע פליגען צו ניט זיי ניט קיין „טשאנס" און איך דער קען די ספעסיע, „קארפארישאן פליעג" א ניצוץ פון א טראסט מאגנאט..

און אט די יונגינקע פליעג, לייכט בעוועגענד מיט שעהנע פליגעלאך, מיט א רויטינקען פיסקעלע, וואס איז נייגעריג, און וויל פליהען. עס גגבעט זיך צו פאמעלאך און בלויז ביים כרעגעלע כאפט עס א לעק. עס איז אנ־נענעהם, עס איז זיס. עס קריכט אביסעלע ווייטער, אבער אלץ פארזיכטיג. שטעהנע דיג אויף'ן ברעג פאפיער און אויסגע גע פאהר. איהר נייגעריגקייט אדער פי־לייכט דער פערלאנג נאך אוואכטיר בע־וועגט זי געהן אביסעלע ווייטער, און זי ווערט צוגעקלעפט צום פאפיער. ניט מעהר צו פליהען. זי ווערט נעכאפט אין דער פאסטקע.

ארעמע אונערהערנע פליגעלע. פאר אזוי וועניג גענום אזא שרעקליכער סוף.

און איך לאז איבער די פליגען קלאסי־פיקאציע איידער איך קריעג פליגען אין נאז, און איך בלייב זיצען ווארטענדיג אויף דעם באהן, וואס דארף ארייגברענ־גען נאך עמיגראנטען, און דאס וועט פי־לייכט פערטרייבען די פוילקייט, וואס האט מיך בעהערשט און אויף די איינזאמ־קייט און לאנגווייליגקייט.

מיט א שטונדע שפעטער קומט אן א צוג פון סט. פאול און ברענגט אריין די געוועהנליכע מאסע עמיגראנטען, גע־שעפטס לייטע, ארבייטער וועלכע זוכען א נייעם מארק פאר זייער ארבייטס־קראפט און אויף טוריסטען וואס זוכען מענשייישאפט אין פרעמדע לענדער.

טוריסטען דאס זיינען א מין רייכע „בראדזיאנעס" וואס האבען ניט קיין היים, שלעפען זיך ארום דער וועלט אין א „פולמאן קאר" אדער אין איין ערשטע קלאס קאיוטע פון א דאמפף שיף. זיי זיי־נען אן איינטערנאציאנאלער קלאס פון לעדיג געהער וועלכע פלעגן אפט בענע־נענט ווערען אין אייראפא, נאר מיט דעם אנפאנג פון קריעג זיינען זיי געצוואונגען צו בלייבען אויף דיעזען קאנטינענט, און דער צאהל טוריסטען אויף די קענעדער באהנען האט זיך גוואלדיג פערגרעסערט.

איך קום אריין אין „אבזערוויישאן" קאר און בעטראכט די פאסאזשירען, איין בליק אויף זיי, און עס איז מיר פער־שפארט צו פרעגען ווער זיי זיינען, וואס זיי זיינען? איך קען זיי פונקט אז לייכט קלאסיפיצירען ווי די פליגען א האטעל.

עס איז א מיש מאש פון נאציאנאליט־טען פון אפריקא, אויסטראליע, ניו ז זעלאנד, אויך אמעריקאנער, פראנצויז און רוסען און ענגלענדער. עס זיינ דא יונגע און אלטע אלמנות און פערהי ראטע פרויען, וואס ערווארטען אונג דולדיג צו ווערען, וואס שנעלער אלכנו אום צו קענען טראגען שווארצע לליידי ווי די ערשטע, ווייל עס פאסט זיי אזו אן אקטריסע וואס וויל ווערען קי ווי פון א מיליאנער און א מיליאנערס ווי בעל יואס האט שטארק חשק צו ווערען אקטריסע. עס זיינען דא עקליכע פאר שוינען פון דער אונטער וועלט. די פרוי קוקען אויס צניעות'דיג נענען די אוי נעבלויזטע. דעקאלטירטע פערהייראט דאקטען, און די מענער די פון דער אונטע וועלט זיינען מענליך ערשט ארויס מ טורמע און די אנדערע האט מען ג דארפט דארטען פערשפארען ווען די רעכטיגקייט וואלט ניט געווען אז בלינד.

פליגען, מענשען און פליגען „גא באנס". זיילבער באנס" שרייבער פ טשעקס און שרייבערקעס פון ליעבע ב וועלאך. שעהנהייטען וואס זיינען ב קויפט געוואָרען ביי אלטע מענער און א טע מענער וואס ווערען פערקויפט פון שעהנע פרויען.

— טפו! זאל דאס ווערען פליעגען, פליעגען!

א דאנק גאט וואס דער סטייישן מא טער קען עס ניט לעזען ער וואלט זיי נעזאגט — „אז איך בין קוריזיר וויט היט..."

ליעדער

פון י. י. סיגאל.

מיר ווארטען

דער זומער געהט אזעק מיט זיינע בונטע פארבען
דער הערבסט קומט מיט זיין וועקלען און זיין דארבען
עס גוסס'ען די שעהנסטע צויבער פראכטען
און שטענדיג רק מיר ווארטען און מיר ווארטען . . .
עס וועט דער הערבסט, דער ווינטער איך אריבער,
און ווידער קומען וועט דער מאי דער ליעבער
צישפרייטען פריי זיין בשמים'דיגען שימער,
און מיר . . . מיר וועלען אלץ נאך ווארטען אימער.
אך! מיר האלטען שטענדיג אין איין ווארטען,
פון ווינטערס אומעט, אויף דעם זומערס פראכטען . . .
און אונצופריעדען בלייבען מיר דאך תמיד
אין זונענפריידען ווי אין גרויען אומעט . . .

פארווארפען

איך בין פון מיין היימישען שטעדטיל פארווארפען,
עס האט מיך פארשליידערט א טייפעלשער צארן,
אזוי ווי א שעהגער א זונגיגער חלום
איז טיעף אין מיין זעעלע פאראביגט געווארען —
דאס קליינינקע שטעדטיל, דאס פרומע, דאס שטילע
וואו ליכטיגע, שעהנע חלומות זיך וועבען . . .
ווי הייליגער גלויבען פילט אן אלע הערצער . . .
אין מאכט אזוי ליכטיג דאס פינסטערע לעבען . . .
עס האט מיך דיא שיף איבער פינסטערע ימים געטראגען,
אין האט מיך געבראכט אין דער פרייער מדינה
עס האט זיך מיין יאמער מיין אלטער געענדיגט . . .
אין אויפגעמישט האט זיך א נייערע קינה . . .
איך פיהל זיך אין לאנד אזוי פרעמד אזוי עלענד.
וואס מעהרער עס שווינדען די ווינדיגע יאהרען,
אלץ גלות'דיג־פרעמדער, פיהל איך זיך אין לאנד דא
אין ס'מישען זיך אויף רק ביי מיר אין זכרון . . .
די בילדער פון ליעבען פון היימישען שטעדטיל
מיט נייע זכרונות, אלץ קלארער און שעהנער
אין ס'ווערען געבארען אין יענע מאמענטען
ביי מיר אין מיין המיין פיעל טויזענדער פלעגער . . .
צוריק צו דעם שטעדטיל צום היימישען קומען
אין ווידער דארט לעבען מיט מיינע נעטרייע . . .
דאס טריבפילע הארץ פאר זיי אויסדערצעהלען
מיין הארץ וואלט געזונגען דאן ליעדער שעהן־נייע
עס ציהט מיך צוריק צו מיין היימישען שטעדטיל
דאס הייגע לאנד איז מיר א פינסטערע צעלע
און לעב איך . . . איז נור אינ'ם זכות פון די טרוימען —
פון קינדערשען עכר די שעהנע די העלע
עס רייסט זיך א תפלה ארויס פון מיין הארצען
א גאט! זאל מיין האפנונג ניט געהען פערלארען . . .
די ליכטיגע האפנונג. נאך ווידער צו זעהן זיך
מיט יענע וואס לעבען ביי מיר אין זכרון . . .

שטילע קווייטעלאך

קליינ ווייסע בליהמעלאך
ביי דעם זוים פון פעלד
קוים זיי דערשפירען נור
אסיענ'ס פוילע קעלט
פארנייגען זיי די קעפעלאך
און לייגען זיך אזעק
און זיי שטארבען, שטילינקע
זיי קינדערלאך, אהן שרעק . . .

זייט דאן . . .

זייט איך האב געבראכט דיר בלומען
געוואָרען בין איך אזוי בלאס
און איך האב זיך פיינט בעקומען
און בין איך זיך אין כעס . . .
זייט איך האב דיר אבגעגעבען
מיין אינגשולדיג ריינעס הארץ
האב איך איפגעהערט צו לעבען
און איך קארטשע זיך אין שטערץ . . .
איך פיהל אז איך בין אין זכרון . . .

ב
די פרייזען
די נייו יאר
די טאראנט
מיר וועלען זי
באקוועמליכקייט
אין טאראנטא —
S & CO.
TORONTO